

Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020

(proiect, versiunea 2)

- Rezumat pentru cetățeni -

- septembrie 2014 -

Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) 2014-2020 răspunde provocărilor de dezvoltare identificate la nivel național în ceea ce privește *infrastructura și resursele*. Având în vedere gradul ridicat de corelare și complementaritate a tipurilor de investiții în infrastructură, promovarea investițiilor care adresează nevoile în domeniul infrastructurii și resurselor au fost propuse spre finanțare în cadrul unui singur program operațional, având ca obiectiv global:

Dezvoltarea infrastructurii de transport, mediu, energie și prevenirea riscurilor la standarde europene, în vederea creării premiselor unei creșteri economice sustenabile, în condiții de siguranță și utilizare eficientă a resurselor naturale

Principalele deficiențe abordate prin POIM se referă, în primul rând, la gradul necorespunzător de dezvoltare a infrastructurii de bază în România, atât în sectorul transport, cât și în ceea ce privește furnizarea unor servicii publice de bază la standarde europene, în acord cu reglementările în vigoare. În al doilea rând, prin POIM se promovează investiții cu rol în utilizarea eficientă a resurselor naturale limitate, inclusiv prin promovarea principiilor de eficiență energetică și utilizarea resurselor regenerabile, și prin protejarea elementelor mediului natural, cu impact asupra sănătății oamenilor și calității ambientale.

Investițiile dedicate sectorului **transport** vor fi orientate spre continuarea investițiilor demarate în perioada 2007-2013, având ca obiectiv principal definitivarea coridoarelor de pe rețeaua TEN-T, prin realizarea tronsoanelor lipsă, precum și dezvoltarea și modernizarea rețelei naționale de drumuri care asigură conectarea la rețeaua TEN-T și modernizarea rețelei de căi ferate, prin electrificare și dotarea cu material rulant a sectoarelor construite/reabilitate. Investițiile în sectorul de transport vizează, totodată, și dezvoltarea celorlalte moduri de transport (naval și aeroportuar), contribuind astfel la crearea premiselor pentru dezvoltarea economică locală și regională, precum și măsuri cu caracter orizontal, cum ar fi protecția mediului, siguranța pe toate modurile de transport, eficientizarea serviciilor de transport și dezvoltarea terminalelor intermodale. Obiectivele în acest domeniu sunt corelate cu Master Planul General de Transport (MPGT), iar proiectele finanțabile sunt cele prioritizate după testarea în cadrul Modelului Național de Transport dezvoltat în MPGT.

În domeniul **mediului**, investițiile preconizate pentru perioada 2014-2020 vor continua proiectele orientate spre implementare a acquis-ului comunitar în domeniul apei și apei uzate, prin continuarea procesului de regionalizare a managementului în acest sector, precum și cel al managementului deșeurilor. Adițional, va continua procesul de elaborare și implementare a planurilor de management – seturi de acțiuni pentru ariile naturale protejate și siturile Natura 2000, precum și cel de decontaminare a siturilor industriale poluate istoric.

Schimbările climatice reprezintă o provocare la nivel global, iar România s-a confruntat în ultimii ani cu o serie de riscuri naturale sau determinate de intervenția umană care reprezintă o amenințare pentru cetățenii, infrastructura și resursele naturale ale României. Inundațiile, seceta, eroziunea costieră și alte fenomene extreme au determinat pierderi și daune importante în toată țara. Investițiile preconizate vor fi orientate spre măsuri non-structurale și structurale cu rol de prevenție a principalelor riscuri cu care se

confruntă România, respectiv inundațiile, seceta și eroziunea costieră, acordându-se totodată atenție întăririi capacității de răspuns a structurilor cu rol în managementul situațiilor de urgență.

Energia curată și eficiența energetică, precum și *asigurarea flexibilității transportului energiei electrice și gazelor naturale*, reprezintă o prioritate dedicată cu precădere sectorului privat, atât pentru producătorii și distribuitorii de energie din resurse regenerabile al căror potențial a fost mai puțin exploatat, cât și pentru societățile comerciale active în sectorul industrial, care doresc să își eficientizeze consumul de energie prin cogenerare. Distribuția și contorizarea inteligentă vor contribui, de asemenea, la îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea gazelor cu efect de seră, contribuind totodată la atingerea obiectivelor stabilite prin Strategia Europa 2020 în acest domeniu.

TRANSPORT

În domeniul **Infrastructurii de transport**, noua politică europeană în domeniu prevede realizarea unei rețele europene integrate la nivelul tuturor statelor membre, pentru a promova creșterea economică și competitivitatea. Această rețea va face legătura între vest și est și va înlocui rețeaua actuală de căi de transport cu o construcție autentică europeană. Dezvoltarea acestei rețele este prevăzută a se realiza corelat, pe două paliere: o rețea centrală, formată din cele mai importante rute și noduri de transport ce va constitui elementul central infrastructurii de transport în cadrul pieței unice a Europei, având termen de finalizare anul 2030 și o rețea extinsă/globală care va susține rețeaua centrală, având termen de finalizare 2050.

În vederea conformării sistemului de transport național la politica europeană în domeniu, dar și pentru completarea politicii europene cu priorități specifice nevoii de dezvoltare naționale în domeniu, în prezent, România elaborează Master Planul General de Transport (MPGT) pentru perioada până în 2020 și 2030. MPGT are o abordare multimodală a modelării și investițiilor în domeniul transporturilor, în scopul justificării intervențiilor în acest sector. MPGT va furniza elementele necesare pentru prioritizarea investițiilor în domeniul transportului, pentru toate modurile de transport (rutier, feroviar, naval, aerian), pe baza unei analize multicriteriale.

Conform "European Scoreboard"¹, România se situează printre cele mai slab performante state membre în domeniul infrastructurii de transport la nivelul anului 2012, plecând de la indicatorii utilizați în studiul menționat: 17,4 raportul între lungimea km de autostradă și populația totală, față de 141,5 media UE; 2,33 pentru calitatea transportului feroviar (un indice al WEF calculat pe o scară de la 1 la 7, față de 4,35 media UE); 3 pentru calitatea transportului maritim (față de media UE de 5,05), 3,26 pentru transportul aerian (față de 5,13 media UE).

Problemele **sectorului rutier** sunt complexe și se referă atât la infrastructura propriu-zisă, cât și la întreținerea infrastructurii existente, siguranța traficului cât și la reglementările și politicile din domeniu. Lungimea totală a rețelei de transport rutier de interes național la începutul anului 2013 era de 16.887 km, din care 550 km de autostradă. România se situează pe ultimul loc în Europa în ceea ce privește numărul de km de autostradă la 100.000 locuitori. Rețeaua de transport rutier este compusă în proporție de aprox. 90% din drumuri cu 2 benzi, ce reprezintă risc crescut de accidente, de 4 ori mai mare decât riscul de accidente pe autostrăzi. Starea deficitară a infrastructurii de transport rutier conduce la o slabă interconectare cu principalele centre economice și urbane și cu alte noduri de transport intermodal, cum ar fi porturile și aeroporturile.

¹ http://ec.europa.eu/transport/facts-fundings/scoreboard/index_en.htm

În ceea ce privește **transportul feroviar**, este de precizat că lipsa de acțiune la nivelul infrastructurii, după 1990, a condus la diminuarea vitezei de circulație, care, ajunsă la valori reduse, a descurajat utilizarea căii ferate ca mod preferat de transport pentru călători și mărfuri, chiar dacă pe rutele interne, alternativa o constituie deplasarea pe căi rutiere reprezentate de șosele nemodernizate pe care se înregistrează anual un număr record de accidente de circulație. Totodată, studiile realizate în cadrul MPGT evidențiază necesitatea optimizării dimensiunii rețelei de cale ferată, în scopul eficientizării transportului feroviar. Obținerea unei rețele feroviare sustenabile pe termen lung va avea la bază analiza dimensiunii rețelei de cale ferată ce va trebui să susțină traficul preconizat de călători și marfă.

Transportul fluvial și maritim este dominat de transportul de marfă, la nivelul anului 2011, traficul de mărfuri pe Dunăre reprezentând 9% din volumul total al transporturilor de mărfuri pe teritoriul României. Timpii de transport pentru mărfuri sunt lungi, ceea ce face neatractiv acest mod de transport în comparație cu celelalte moduri de transport. Astfel, se estimează că numai 4% din potențialul de transport al fluviului Dunărea este exploatat.

În contextul dezvoltării viitoare a piețelor de export pentru produse agricole și alte mărfuri de masă, Dunărea reprezintă o oportunitate de conectare a spațiului european la Portul Constanța și de reducere a congestiei transportului rutier, poluator și consumator de resurse neregenerabile, în măsura în care prin investiții adecvate se asigură condiții de navigație corespunzătoare pe tot parcursul anului. Infrastructura porturilor fluviale și maritime și a terminalelor de transfer rutier-fluvial și/sau feroviar-fluvial trebuie modernizată, pentru a susține astfel politicile europene de creștere a ponderii transportului naval de mărfuri (Reg. CE nr. 1315/dec.2013).

Transportul intermodal nu este foarte dezvoltat în România în afară de transportul de containere în portul Constanța. În 2011, doar 4,7% din volumul mărfurilor transportat pe calea ferată era containerizat. Porturile Constanța și Galați dețin o poziție strategică pentru transportul containerizat de mărfuri către Europa Centrală și de Est însă această oportunitate a fost exploatată în mod limitat. Se mai remarcă faptul că aprox. 80% din toate transporturile intermodale implică Portul Constanța ca origine sau destinație. Rețeaua terminalelor publice de mărfuri, amplasată echilibrat la nivelul rețelei naționale, poate asigura un acces nediscriminatoriu al operatorilor logistici, integratori de servicii feroviare – rutiere, și feroviare – fluviale/rutiere, eficiente energetic, financiar și prietenoase cu mediul. Totodată, amplasamentele vechilor și numeroaselor terminale intermodale pot constitui o bază eficientă de plecare pentru dezvoltarea transportului intermodal și un factor de regenerare economică regională și locală.

Transportul urban cu metroul. La acestea se adaugă *transportul urban cu metroul*, specific doar pentru Municipiul București. În București sunt aprox. 2,3 milioane de locuitori, iar 30.000 – 35.000 de persoane sunt în tranzit zilnic, pentru afaceri, turism și alte activități. Dezvoltarea rețelei de metrou se impune ca o necesitate, în vederea decongestionării traficului de suprafață. Investițiile în modernizarea și extinderea rețelei de metrou vor contribui la scăderea emisiilor de carbon și vor conduce la atingerea țintelor pentru adaptarea la schimbările climatice.

Capacitatea administrativă a beneficiarilor în domeniul infrastructurii de transport. Recomandările specifice de țară identifică pentru România, ca problemă sensibilă, *lipsa de eficiență și cadrul de guvernare lipsit de transparență al întreprinderilor din domeniul transportului*, recomandarea fiind aceea de continuare a reformei guvernării corporative în cadrul întreprinderilor deținute de stat din sectorul transporturilor și adoptarea unui plan cuprinzător și pe termen lung în domeniul transporturilor. Întărirea capacității administrative a principalilor beneficiari din sectorul transporturilor, în special CNADNR și CNCFR, reprezintă deziderate majore pentru sporirea capacității de implementare a proiectelor.

Direcții de acțiune

- ❖ Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii rutiere, feroviare și transport naval pe rețeaua TEN-T
- ❖ Asigurarea mobilității regionale prin conectarea la infrastructura rutieră și dezvoltarea infrastructurii aeroportuare a TEN-T
- ❖ Dezvoltarea transportului intermodal și a porturilor
- ❖ Măsuri de siguranță și securitate pe toate modurile de transport
- ❖ Fluidizarea traficului la punctele de ieșire din țară prin dezvoltarea infrastructurii și dotarea cu echipamentele aferente a birourilor vamale
- ❖ Eficientizarea sistemelor de transport, inclusiv prin măsuri de reformă
- ❖ Extinderea magistrelor de metrou și modernizarea rețelei existente / Achiziționarea de material rulant pentru noile tronsoane de metrou

MEDIU ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE

În domeniul **Infrastructurii de mediu și protecției mediului**, prin Tratatul de Aderare la UE, România și-a asumat îndeplinirea unor obligații privind implementarea acquis-ului european de mediu. Coroborat cu aceste angajamente, îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și concomitent a standardelor de mediu, reprezintă, în continuare, obiectivul principal în domeniul protecției mediului. Astfel, se urmărește reducerea diferenței dintre infrastructura de mediu care există între România și UE, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ.

O parte importantă a alocării financiare va sprijini îmbunătățirea și extinderea sistemelor regionale de apă, în vederea acoperirii cu servicii a unei părți cât mai mari din populația României. În același timp, prin finanțarea aferentă perioadei 2014-2020 se va asigura finalizarea investițiilor demarate în cadrul perioadei de programare 2007-2013.

Infrastructura de apă și apă uzată. Conform obligațiilor ce revin României în calitate de stat membru, precum și termenelor asumate prin Tratatul de Aderare, autoritățile naționale trebuie să asigure epurarea apelor uzate urbane în aglomerările cu peste 10.000 l.e. până la 22 decembrie 2015 și colectarea și epurarea apelor uzate urbane în aglomerările cu peste 2000 de locuitori echivalenți până la 22 decembrie 2018. Totodată, România trebuie să asigure conformarea cu Directiva 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman, prin care se impune asigurarea calității apei distribuite în sisteme centralizate, cu termen de conformare 22 decembrie 2015.

Prin POIM se va continua politica de regionalizare în sectorul de apă și apă uzată, demarată prin programele de finanțare anterioare și consolidată prin POS Mediu 2007-2013, având ca obiectiv crearea și dezvoltarea unor companii performante în sectorul de apă, care să poată implementa nu numai finanțarea UE, cât și să preia funcționarea facilităților din aglomerările învecinate.

Managementul deșeurilor. În conformitate cu Tratatul de Aderare, România trebuie să asigure reducerea graduală, până în 2017, a deșeurilor depozitate în cele 63 depozite municipale neconforme funcționale încă în 2012². Până în 2016, România trebuie să reducă cantitățile de deșuri biodegradabile eliminate prin depozitare, care sunt asumate prin tratatul de aderare la UE, până la 35% (1.680.000 t) în raport cu cantitățile totale de deșuri biodegradabile generate la nivelul anului 1995). Rata de depozitare a deșeurilor

² Raportul Național asupra Stării Mediului 2012 – Agenția Națională pentru Protecția Mediului.

municipale³ este de 98,7%, fiind una dintre cele mai mari din UE, rata de reciclare este de 1,3% din deșeurile municipale, iar gradul de conectare a populației la serviciile de salubritate⁴ era de aproximativ 76% (90% în mediul urban și 59% în mediul rural) la nivelul anului 2012. Prin urmare, este necesară modernizarea infrastructurii existente și acoperirea colectării separate în toate județele pentru a se îndeplini, pe de o parte, obiectivele stabilite în Directiva-cadru privind deșeurile și Directiva privind depozitele de deșeurii.

Protecția biodiversității și refacerea ecosistemelor degradate. România, în calitate de stat membru UE, are obligația să realizeze un management corespunzător al rețelei Natura 2000 și al speciilor și habitatelor de interes comunitar. Pentru îmbunătățirea sau menținerea stării actuale a biodiversității, precum și pentru sustenabilitatea managementului siturilor Natura 2000 este importantă implementarea planurilor de management/seturilor de măsuri de conservare/planurilor de acțiune aprobate pentru situri/specii. Prin programele finanțate în perioada anterioară de programare 2007-2013 (din FEDR sau alte surse), sunt în curs de elaborare și aprobare 240 de Planuri de Management a ariilor protejate, din totalul de 628 de arii naturale protejate și situri Natura 2000. Trecerea de la măsurile propuse în planul de management/planul de acțiune la măsurile efective aplicate *in situ* este esențială pentru managementul ariilor naturale protejate, precum și al speciilor/habitatelor de interes comunitar.

Calitatea aerului. Pentru a răspunde cerințelor introduse prin Directiva 2008/50/CE privind calitatea aerului, sunt necesare noi investiții la nivelul Sistemului național de evaluare a calității aerului atât pentru extinderea monitorizării spre noii poluanți care trebuie monitorizați, inclusiv extinderea rețelei de monitorizare prin achiziționarea de noi stații fixe, cât și pentru dezvoltarea sistemului de previzionare a calității aerului și a unui sistem unic și interactiv pentru inventarierea emisiilor de poluanți în atmosferă pentru a respecta cerințele Directivei INSPIRE.

Situri industriale poluate istoric. Conform informațiilor furnizate în cadrul *Strategiei Naționale și a Planului de acțiune pentru gestionare siturilor contaminate din România*, până în prezent au fost inventariate un număr de 1.393 situri contaminate, dintre care 210 situri contaminate istoric și 1183 situri potențial contaminate, atât ca urmare a desfășurării activităților economice, istorice cât și de dată recentă, în lipsa unui cadru legislativ adecvat de prevenirea poluării și protecție a solului și subsolului. În continuarea finanțărilor derulate prin POS Mediu 2007-2013 printr-o decontaminare a siturilor poluate, măsuri similare pentru alte situri contaminate istoric și abandonate sau orfane, aflate în proprietatea statului român sau a altor autorități publice vor fi promovate în cadrul perioadei de programare 2014-2020.

Adaptarea la schimbările climatice și prevenirea riscurilor. În ceea ce privește schimbările climatice, trebuie precizat că România se confruntă cu o serie de riscuri naturale sau datorate intervenției umane care reprezintă o amenințare pentru cetățenii, infrastructura și resursele naturale ale României. Riscurile determinate de schimbările climatice sau amplificate de acestea au avut un impact major în ultimul deceniu și se preconizează că vor influența semnificativ ecosistemele, așezările omenești și infrastructura.

La nivel național, se realizează o evaluare globală a riscurilor specific României. În ceea ce privește ierarhizarea acestora, se va acorda prioritate la finanțare riscurilor mature din punct de vedere al pregătirilor și care beneficiază deja de studii și investigații detaliate, respectiv protecția împotriva inundațiilor și eroziune costieră, precum și infrastructura verde care contribuie la reducerea riscului de inundații, dar și de secetă, precum și măsuri de infrastructură care să asigure necesarul de apă prin utilizarea apei pluviale în exces. Astfel de măsuri pot contribui atât la prevenirea riscului la inundații, cât și la combaterea resurselor limitate

³ http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/pdf/RO_Roadmap_FINAL.pdf

⁴ Raportul Național asupra Stării Mediului 2012 – Agenția Națională pentru Protecția Mediului.

de apă în zonele cele mai afectate. Finanțarea altor tipuri de riscuri să fie avută în vedere după finalizarea evaluării naționale.

Măsurile de infrastructură și măsurile non-structurale menite să întărească reziliența la dezastre naturale, vor fi completate cu măsuri de întărire a capacității de răspuns a serviciilor profesionale și voluntare pentru situații de urgență și a centrelor rapide de intervenție.

Direcții de acțiune

- ❖ Investiții în infrastructura de management integrat al deșeurilor, luând în considerare ierarhia deșeurilor
- ❖ Investiții în infrastructura de apă și apă uzată, prin continuarea proiectelor regionale integrate
- ❖ Menținerea stării de conservare a speciilor și habitatelor de importanță comunitară și refacerea ecosistemelor degradate
- ❖ Decontaminarea siturilor poluate istoric
- ❖ Dezvoltarea sistemului de monitorizare a calității aerului
- ❖ Infrastructură verde și măsuri structurale pentru prevenirea riscurilor generate de schimbările climatice (cu accent pe inundații și eroziune costieră) și de întărire a capacității de răspuns la situații de criză

ENERGIE CURATĂ ȘI EFICIENȚA ENERGETICĂ

România, ca stat membru al Uniunii Europene, are obligația să respecte standardele comunitare de mediu și eficiență energetică stabilite prin directivele specifice și să contribuie la realizarea obiectivelor strategice și politicilor europene în ceea ce privește dezvoltarea sustenabilă, în special la obiectivele Strategiei Europa 2020 pentru domeniul Energie (trei obiective majore 20/20/20, respectiv 20% reducere emisii de GES comparativ cu nivelul de referință înregistrat în 2005, 20% pondere în consumul final de energie, a producției provenită din resurse regenerabile respectiv 20% creștere a eficienței energetice la nivel național).

În ceea ce privește energie produsă din surse regenerabile, România a implementat în ultimii ani una dintre cele mai generoase scheme de sprijin a proiectelor de valorificare a resurselor regenerabile de energie, la nivel european, prin intermediul certificatelor verzi, ceea ce a determinat o creștere substanțială a capacităților de producere a energiei electrice și termice din surse eoliene și solare, pentru care au fost depășite țintele naționale.

În acest context, sunt necesare intervenții publice în scopul recuperării decalajelor înregistrate de tehnologiile **biomasă/biogaz și geotermal**. Aceste categorii de proiecte trebuie să fie însoțite de măsuri de facilitare a accesului energiei verzi la **rețelele de distribuție** existente. Prin specificul lor, proiectele de biomasă și geotermal sunt localizate în zone cu o concentrare redusă a rețelelor, fapt care îngreunează sau face imposibilă evacuarea energiei produse.

În ceea ce privește eficiența energetică, România prezintă încă aspecte care trebuie combătute pe întregul lanț de valoare energetic referitor la producerea–transportul–distribuția–consumul de energie electrică. Un vector important de îmbunătățire a relației energie-mediu îl reprezintă **cogenerarea de înaltă eficiență pentru întreprinderi**. Este unanim recunoscut faptul că această tehnologie are un impact pozitiv considerabil asupra reducerilor de emisii de gaze cu efect de seră și conservării resurselor.

De asemenea, este prioritară și dezvoltarea în continuare a proiectelor de **distribuție inteligentă** (conform Ordinului ANRE nr. 91/2013) care să urmărească schimbarea comportamentului consumatorilor cu efecte pozitive asupra eficienței generale a serviciilor de transport și distribuție a energiei. Un alt aspect deosebit de

important care trebuie urmărit îl constituie implementarea sistemelor complexe de monitorizare a distribuției energiei la nivelul consumatorilor industriali.

Prima dintre Direcțiile prioritare de acțiune enumerate în Strategia energetică a României este creșterea siguranței în alimentarea cu energie din punctul de vedere al infrastructurii de rețea. Extinderea și consolidarea Rețelei Electrice de Transport pentru a face față noilor fluxuri de putere (datorate producției de energie regenerabilă din Dobrogea) reprezintă o preocupare majoră. De asemenea, în baza recomandărilor Consiliului UE pentru Programul Național de Reformă pentru 2013 s-a identificat necesitatea implementării unor conexiuni transfrontaliere pentru gaze naturale concomitent cu integrarea pieței românești în ansamblul piețelor de profil din Uniunea Europeană.

Direcții de acțiune

- ❖ **Realizarea și modernizarea capacităților de producție a energiei din resurse regenerabile în centrale pe bază de biomasă/biogaz și energie geotermală**
- ❖ **Sprijinirea investițiilor în extinderea și modernizarea rețelelor de distribuție a energiei electrice, în scopul preluării energiei produse din resurse regenerabile în condiții de siguranță a funcționării SEN**
- ❖ **Monitorizarea consumului de energie la nivelul unor platforme industriale prin contorizare inteligentă**
- ❖ **Implementarea distribuției inteligente pentru consumatori rezidențiali de energie electrică (proiecte demonstrative derulate de cei 8 distribuitori regionali de energie electrică)**
- ❖ **Reabilitarea sistemelor de termoficare din orașele selectate**
- ❖ **Realizarea de centrale electrice de cogenerare de înaltă eficiență**
- ❖ **Extinderea și consolidarea rețelei electrice de transport**
- ❖ **Creșterea flexibilității Sistemului Național de Transport al gazelor naturale, în vederea îmbunătățirii conexiunilor cu sistemele din statele vecine**

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
Axa Prioritară 1 - Dezvoltarea rețelei TEN-T pe teritoriul României		
<i>7.i. Sprijinirea unui spațiu european unic al transporturilor de tip multimodal prin investiții în rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T)</i>	OS 1.1. Creșterea mobilității prin dezvoltarea transportului rutier pe rețeaua TEN-T	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Construcția / modernizarea de autostrăzi / drumuri expres / drumuri naționale aferente rețelei TEN-T, inclusiv construcția de variante de ocolire aferente rețelei (conform clasificărilor tronsonului aferent); ✓ Sprijin pentru beneficiari în pregătirea portofoliului de proiecte.
	OS 1.2. Creșterea mobilității prin dezvoltarea transportului feroviar pe rețeaua TEN-T centrală	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii feroviare aflate pe rețeaua TEN-T centrală, inclusiv achiziția materialului rulant necesar operării pe rețelele construite; ✓ Realizarea de studii pentru linia de cale ferată de mare viteză; ✓ Sprijin pentru beneficiari în pregătirea portofoliului de proiecte.
	OS 1.3 Creșterea atractivității transportului naval prin dezvoltarea căilor navigabile și a porturilor situate pe rețeaua TEN-T centrală	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Investiții în scopul îmbunătățirii condițiilor de navigație pe Dunăre și pe canalele navigabile ale Dunării, precum și în interiorul porturilor situate pe TEN-T, inclusiv achiziția de echipamente și nave specializate pentru asigurarea navigabilității pe Dunăre; ✓ Modernizarea și dezvoltarea capacității porturilor situate pe rețeaua TEN-T centrală, inclusiv componente aferente transportului intermodal; ✓ Sprijin pentru beneficiari în pregătirea portofoliului de proiecte.
<i>7.ii. Dezvoltarea și îmbunătățirea unor sisteme de transport care respectă mediul, inclusiv a celor cu zgomot redus, și care au emisii reduse de carbon, inclusiv a căilor navigabile interioare și a sistemelor de transport maritim, a porturilor, a legăturilor multimodale și infrastructurilor aeroportuare, cu scopul de a promova mobilitatea durabilă la nivel regional și local</i>	OS 1.4 Creșterea atractivității rețelei de metrou în București prin dezvoltarea infrastructurii și serviciilor aferente	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Investiții în infrastructura de metrou, constând în construirea de noi tronsoane, inclusiv stațiile aferente, conform strategiei de dezvoltare a transportului urban cu metroul în București-Ilfov; ✓ Investiții în mijloace de transport public de mare capacitate și viteză (material rulant), moderne și modernizarea instalațiilor pe rețeaua de metrou existentă, pentru creșterea gradului de confort și siguranță pentru publicul călător și reducerea duratelor de călătorie; ✓ Investiții în echipamente pentru accesul călătorilor în stațiile de metrou și în sisteme moderne de siguranță a circulației.
Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient		
<i>7.a. Sprijinirea unui spațiu european unic al transporturilor de tip multimodal prin investiții în rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T)</i>	OS 2.1. Creșterea mobilității prin dezvoltarea transportului rutier pe rețeaua TEN-T	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Modernizarea și dezvoltarea rețelei rutiere la nivelul rețelei TEN-T, inclusiv construcția de variante de ocolire, conform standardului tehnic adecvat (autostradă, drum expres, drum

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
		<ul style="list-style-type: none"> național) ✓ Sprijin pentru beneficiari în pregătirea portofoliului de proiecte
<i>7.b. Stimularea mobilității regionale prin conectarea nodurilor secundare și terțiare la infrastructura TEN-T, inclusiv a nodurilor multimodale</i>	OS 2.2. Creșterea accesibilității regionale prin conectarea zonelor cu o conectivitate redusă la infrastructura rutieră a TEN-T	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Modernizarea și dezvoltarea rețelei rutiere, inclusiv construcția de variante de ocolire și autostrăzi/drumuri expres/drumuri naționale care asigură o conexiune adecvată cu rețeaua TEN-T sau creșterea accesibilității regionale; ✓ Sprijin pentru beneficiari în pregătirea portofoliului de proiecte
<i>7.c. Dezvoltarea și îmbunătățirea unor sisteme de transport care respectă mediul, inclusiv a celor cu zgomot redus, și care au emisii reduse de carbon, inclusiv a căilor navigabile interioare și a sistemelor de transport maritim, a porturilor, a legăturilor multimodale și infrastructurilor aeroportuare, cu scopul de a promova mobilitatea durabilă la nivel regional și local</i>	OS 2.3 Creșterea mobilității regionale prin dezvoltarea sustenabilă a aeroporturilor	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Investiții în infrastructura aeroportuară (construcție/extindere/modernizare terminale, reabilitare-modernizare/extindere piste, căi de rulare, platforme etc.), însoțite de măsuri de protecția mediului ✓ Sprijin pentru beneficiari în pregătirea portofoliului de proiecte
	OS 2.4. Creșterea atractivității transportului intermodal pentru stimularea utilizării modurilor de transport sustenabil	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Reabilitarea/ modernizarea/ dezvoltarea de terminale intermodale și modernizarea instalațiilor și echipamentelor de transfer intermodal, pentru atragerea mărfurilor de masă de la transportul rutier pe distanțe lungi la cel feroviar și fluvial și reducerea blocajelor în terminalele multimodale ✓ Investiții în infrastructura portuară, în vederea oferirii de condiții optime pentru creșterea atractivității transportului naval pentru mărfuri, inclusiv achiziția de instalații portuare și alte echipamente. ✓ Sprijin pentru beneficiari în pregătirea portofoliului de proiecte
	OS 2.5. Creșterea gradului de siguranță și securitate pe toate modurile de transport și reducerea impactului transporturilor asupra mediului	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Măsuri de îmbunătățire a siguranței traficului și securității transporturilor pentru toate modurile de transport prin acțiuni specifice de tipul ✓ Măsuri destinate protecției mediului, la nivelul tuturor modurilor de transport, inclusiv achiziția de nave multifuncționale PSI și asistența în activitățile de depoluare pe căile navigabile și maritime; ✓ Sprijin pentru beneficiari în pregătirea portofoliului de proiecte
	OS 2.6. Fluidizarea traficului la punctele de ieșire din țară	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Investiții în infrastructura de acces în punctele de trecere a frontierei, inclusiv în vamă ✓ Extinderea și modernizarea infrastructurii de control vamal și rutiere în birourile vamale, inclusiv a clădirilor aferente

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Achiziția de echipamente specifice activității de control vamal nedistructiv, inclusiv achiziționarea de echipamente de scanare ✓ Achiziția de instrumente și echipamente aferente activității de monitorizare dinamică a perimetrului și dirijare a traficului ✓ Sprijin pentru identificarea cauzelor întârzierilor în principalele puncte de trecere a frontierei și pentru dezvoltarea portofoliului de proiecte
<p><i>7.d. Dezvoltarea și reabilitarea de sisteme feroviare globale, interoperabile și de înaltă calitate, precum și promovarea măsurilor de reducere a zgomotului;</i></p>	<p>OS 2.7. Creșterea sustenabilității și calității transportului feroviar prin măsuri de reformă și modernizare a rețelei și serviciilor</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Susținerea pachetului de măsuri de reformă a sistemului feroviar, în acord cu propunerile formulate prin MPGT și studiile de fundamentare ✓ Studii și investiții în eficientizarea calității serviciului oferit prin sprijinirea procesului de reformă ✓ Investiții integrate orientate spre îmbunătățirea rapidă a calității serviciilor pe magistralele prioritare, cuprinzând: (i) achiziția de material rulant modern, eficient și cu capacitate de interoperabilitate (ERTMS); (ii) îmbunătățirea mersului de tren (frecvența mai mare, mers cadentat), (iii) modernizarea gărilor, (iv) eliminarea restricțiilor de viteză cu cost redus (e.g. înlocuirea schimbătoarelor, etc.) ✓ Investiții orientate spre eficientizarea sectorului feroviar (electrificarea liniilor, eficiență energetică etc.) ✓ Sprijin pentru beneficiari pentru pregătirea portofoliului de proiecte
<p>Axa Prioritară 3 – Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor</p>		
<p><i>6.i. Investiții în sectorul deșeurilor pentru a îndeplini cerințele acquis-ului de mediu al Uniunii și pentru a răspunde nevoilor identificate de statele membre pentru investiții suplimentare acestor cerințe</i></p>	<p>OS 3.1. Creșterea gradului de reutilizare și reciclare a deșeurilor prin asigurarea premiselor necesare la nivelul sistemelor de management integrat al deșeurilor de la nivel județean</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Proiecte integrate de consolidarea și extinderea sistemelor integrate de management al deșeurilor, cu respectarea ierarhiei deșeurilor (prevenire, pregătirea pentru reutilizare, reciclare, alte metode de valorificare, inclusiv tratare și eliminare): închiderea și reabilitarea de depozite neconforme și deschiderea/extinderea de noi depozite, implementarea sistemelor de colectare selectivă, construcția de instalații de transfer și valorificare/tratare stații de transfer, platforme de compostare și compostarea individuală și stații de tratare mecano-biologică ✓ Consolidarea capacității instituționale a ADI în domeniul sistemelor integrate de management al deșeurilor, ca parte

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
		<p>integrantă a proiectelor individuale</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Implementarea unor soluții specifice moderne de management al deșeurilor la nivelul municipiului București ✓ Sprijin pentru pregătirea portofoliului de proiecte aferent perioadei 2014-2020 și post 2020 (după caz)
<p><i>6.ii. Investiții în sectorul apă pentru a îndeplini cerințele acquis-ului de mediu al Uniunii și pentru a răspunde nevoilor identificate de statele membre pentru investiții suplimentare acestor cerințe</i></p>	<p>OS 3.2. Creșterea nivelului de colectare și epurare a apelor uzate urbane, precum și a gradului de asigurare a alimentării cu apă potabilă a populației</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Proiecte integrate de apă și apă uzată (noi și fazate), cu următoarele tipuri de subacțiuni: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Construirea/reabilitarea rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare a apelor uzate (cu treaptă terțiară de epurare, acolo unde este cazul) care asigură colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e., acordându-se prioritate aglomerărilor cu peste 10.000 l.e.; ✓ Implementarea și eficientizarea managementului nămolului rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate; ✓ Reabilitarea și construcția de stații de tratare a apei potabile, împreună cu măsuri de creștere a siguranței în alimentare și reducerea riscurilor de contaminare a apei potabile; ✓ Reabilitarea și extinderea sistemelor existente de transport și distribuție a apei; ✓ Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii sistemelor centralizate de alimentare cu apă în localitățile urbane și rurale. 2. Dezvoltarea unui laborator național pentru îmbunătățirea monitorizării substanțelor deversate în ape, acordându-se prioritate în special substanțelor periculoase, și a calității apei potabile
<p>Axa Prioritară 4 - Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric</p>		
<p><i>6.c. Protejarea și refacerea biodiversității, protecția solului și refacerea și promovarea serviciilor ecosistemelor, inclusiv prin rețeaua Natura 2000 și infrastructurile verzi</i></p>	<p>OS 4.1. Creșterea gradului de protecție și conservare a biodiversității prin măsuri de management adecvate și refacerea ecosistemelor degradate</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Continuarea elaborării planurilor de management/seturilor de măsuri de conservare / planurilor de acțiune pentru ariile naturale protejate și pentru speciile de interes comunitar neacoperite de proiectele anterioare, cu accent pe: ✓ Implementarea planurilor de management / seturilor de măsuri de conservare/ planurilor de acțiune pentru ariile naturale protejate și pentru speciile de interes comunitar aprobate, în special:

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Menținerea și refacerea ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate (împăduriri, coridoare ecologice etc.), situate în afara ariilor naturale protejate, în acord cu obiectivele europene în domeniu; ✓ Acțiuni de completare a nivelului de cunoaștere a biodiversității și ecosistemelor (monitorizarea și evaluarea speciilor și habitarelor, cunoașterea factorilor de presiune exercitați asupra biodiversității, inclus a speciilor invazive etc.)
<p><i>6.d. Realizarea de acțiuni destinate îmbunătățirii mediului urban, revitalizării orașelor, regenerării și decontaminării terenurilor industriale dezafectate (inclusiv a zonelor de reconversie) și reducerii poluării aerului</i></p>	<p>OS 4.2. Creșterea nivelului de evaluare și monitorizare a calității aerului la nivel național prin dezvoltarea instrumentelor de monitorizare</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dezvoltarea și optimizarea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA); ✓ Dezvoltarea unui sistem de prognoză a calității aerului; ✓ Dezvoltarea unui sistem unic, interactiv de inventariere a emisiilor de poluanți în aer, prin crearea unei baze de date în conformitate cu cerințele directivei INSPIRE.
	<p>OS 4.3. Reducerea suprafețelor poluate istoric</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Măsurile de decontaminare și ecologizare a siturilor poluate istoric, inclusiv refacerea ecosistemelor naturale și asigurarea calității solului în vederea protejării sănătății umane ✓ Sprijin pentru pregătirea portofoliului de proiecte aferent perioadei 2014-2020 și post 2020 (după caz) <p>Utilizarea infrastructurii verzi va fi considerată o opțiune prioritară pentru acțiunile de decontaminare (bio-decontaminarea siturilor poluate).</p>
<p>Axa Prioritară 5 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor</p>		
<p><i>5.i. Sprijinirea investițiilor pentru adaptarea la schimbările climatice, inclusiv a unor abordări bazate pe ecosistem</i></p>	<p>OS 5.1. Reducerea efectelor și a pagubelor asupra populației cauzate de fenomenele naturale asociate principalelor riscuri accentuate de schimbările climatice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utilizarea infrastructurii verzi prin preluarea soluțiilor oferite de ecosisteme naturale pentru gestionarea riscurilor generate de creșterea incidenței evenimentelor extreme (zone umede, cu efect asupra prevenirii inundațiilor și deșertificării, stabilirea unor zone inundabile controlate și măsuri bazate pe ecosisteme, torenți și desecări ș.a) ✓ Măsurile de promovare a infrastructurii verzi specifice riscurilor identificate prin evaluarea națională și/sau prin planul de acțiune de adaptare la schimbări climatice;

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dezvoltarea de studii, metodologii, evaluări, rapoarte, manuale de bună practică pentru managementul barajelor; ✓ Abordare intersectorială la nivel de bazin hidrografic (dezvoltare coordonată și management integrat al activităților privind apa, terenurile și resursele); ✓ Modernizarea infrastructurii de monitorizare și avertizare a fenomenelor hidro-meteorologice severe în vederea asigurării protecției vieții și a bunurilor materiale; ✓ Realizarea de măsuri structurale de protecție, acolo unde infrastructura verde nu este suficientă, pentru construirea ori reabilitarea infrastructurii de reducere a impactului unor fenomene meteorologice extreme. Acestea vor include cu prioritate investiții pentru stocarea/devierea apelor provenite de la inundații, dar și construirea de îndiguiri/baraje, regularizări de albie și consolidări de maluri. ✓ Alte tipuri de acțiuni specifice gestiunii riscului la inundații, conform celor prevăzute în Strategia Națională de management al riscului la inundații pe termen lung mediu și lung sau în planurile de management al riscului la inundații. ✓ Acțiuni specifice de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere asupra plajelor, și activități de reabilitarea și protecția plajelor incluzând înnisipări artificiale, crearea de noi plaje, diguri și epiuri pentru retenția nisipului, diguri de stabilizare a plajelor; lucrări de consolidare, drenaje, ziduri de sprijin; ș.a. ✓ Sprijin pentru pregătirea portofoliului de proiecte aferent perioadei 2014-2020 și post 2020 (după caz)
<p><i>5.ii Promovarea investițiilor pentru abordarea riscurilor specifice, asigurând reziliența la dezastre și dezvoltarea de sisteme de gestionare a dezastrelor</i></p>	<p>OS 5.2. Creșterea gradului de pregătire pentru intervențiile la dezastre prin susținerea autorităților implicate în managementul situațiilor de criză</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dotarea serviciilor profesionale și voluntare pentru situații de urgență cu tehnică, mijloace și echipament de intervenție care să permită reducerea timpului de intervenție în caz de dezastre, răspunsul în caz de dezastru major, protecția personalului de intervenție, creșterea eficienței răspunsului și protejarea mediului; ✓ Dezvoltarea infrastructurii aferente sistemului de pregătire a personalului din serviciile de urgență profesionale și voluntare

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
		<p>prin dezvoltarea bazelor și poligoanelor specializate de pregătire în domeniile CBRN, căutarea-salvarea din medii ostile și asanarea de muniție;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Modernizarea sistemului de comandă a incidentelor și a sistemelor IT asociate, în vederea asigurării interoperabilității structurilor cu atribuții în domeniul gestionării situațiilor de urgență; ✓ Constituirea și dotarea unor centre regionale de intervenție multi-risc în vederea asigurării unui răspuns oportun și eficient la nivel regional și completarea și dotarea centrelor rapide de intervenție
Axa Prioritară 6 –Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon		
<i>4.a. Promovarea producției și a distribuției de energie obținută din surse regenerabile de energie</i>	OS 6.1. Creșterea consumului de energie din surse regenerabile prin noi capacități de producție de energie din surse regenerabile mai puțin exploatate	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizarea și modernizarea capacităților de producție a: <ul style="list-style-type: none"> • energiei a energiei electrice și termice în centrale pe biomasă / biogaz • energiei termice în centrale geotermale ✓ Sprijinirea investițiilor în extinderea și modernizarea rețelelor de distribuție a energiei electrice, în scopul preluării energiei produse din surse regenerabile în condiții de siguranță a funcționării SEN
<i>4b Promovarea eficienței energetice și a utilizării energiilor regenerabile în întreprinderi</i>	OS 6.2. Creșterea eficienței energetice prin monitorizare a consumului de energie la nivelul consumatorilor industriali	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Implementarea unui număr de sisteme de monitorizare a consumurilor de energie la consumatorii industriali
<i>4.d. Dezvoltarea și implementarea unor sisteme de distribuție inteligente care funcționează la niveluri de tensiune joasă și medie</i>	OS 6.3. Creșterea eficienței energetice prin implementarea sistemelor de măsurare inteligentă la rețelele electrice de joasă tensiune	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Implementarea distribuției inteligente într-o zonă omogenă de consumatori non-industriali de energie electrică (proiecte demonstrative la nivelul regiunilor acoperite de operatorii de distribuție concesionari)
<i>4.g. Promovarea utilizării cogenerării cu randament ridicat a energiei termice și a energiei electrice, pe baza cererii de energie termică utilă</i>	OS 6.4. Creșterea eficienței energetice în industrie prin promovarea consumului de energie produsă în sisteme de cogenerare de înaltă eficiență	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizarea centralelor electrice de cogenerare de înaltă eficiență: <ul style="list-style-type: none"> • pe gaz natural și biomasă la nivelul întreprinderilor • care utilizează gaze reziduale provenite din procese industriale

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
Axa Prioritară 7 – Creșterea eficienței energetice la nivelul sistemului centralizat de termoficare în orașele selectate		
<i>4.c. Sprijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice, și în sectorul locuințelor</i>	OS 7.1. Creșterea eficienței energetice prin modernizarea sistemelor centralizate de transport și distribuție a energiei termice în orașele selectate	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Modernizarea/extinderea rețelelor termice primare și secundare din sistemele de alimentare cu energie termică, inclusiv a punctelor termice; ✓ Achiziționare/Modernizare echipamente necesare bunei funcționări a sistemelor de pompare a agentului termic; ✓ Implementarea de Sisteme de Management (măsurare, control și automatizare a SACET ✓ Sprijin pentru beneficiari în pregătirea portofoliului de proiecte
<i>4.iii. Sprijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice, și în sectorul locuințelor</i>	OS 7.2. Creșterea eficienței energetice prin modernizarea sistemului centralizat de furnizare a energiei termice în Municipiul București	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Optimizarea rețelelor de transport și distribuție a energiei termice prin redimensionarea acestora, corespunzător debitelor de agent termic vehiculate, în strânsă corelare cu programele de reabilitare termică a clădirilor și efectelor de reducere a consumului de energie termică ✓ Zonarea și reconfigurarea (trasee și lungimi) a rețelelor de transport și distribuție al agentului termic ✓ Implementarea soluției de realizare a rețelei cu conducte preizolate, dotate cu sistem de detectare, semnalizare și localizare a pierderilor, în scopul reducerii acestora ✓ Reabilitarea / reconfigurarea platformelor de vane, a racordurilor și a elementelor constructive ✓ Finalizarea Sistemului Centralizat de Monitorizare (SCADA) ✓ Sprijin pentru beneficiari în pregătirea portofoliului de proiecte
Axa Prioritară 8 - Sisteme inteligente și sustenabile de transport al energiei electrice și gazelor naturale		
<i>7.e. Îmbunătățirea eficienței energetice și siguranța aprovizionării prin dezvoltarea sistemelor inteligente de distribuție, stocare și transmisie și prin integrarea producției din resurse regenerabile distribuite</i>	OS 8.1. Extinderea și consolidarea rețelei electrice de transport pentru asigurarea stabilității Sistemului Energetic Național	✓ Realizarea și/sau modernizarea rețelelor electrice de transport
	OS 8.2 Creșterea flexibilității Sistemului Național de Transport al gazelor naturale din România în vederea eficientizării serviciilor furnizate	✓ Dezvoltarea/modernizarea Sistemului Național de Transport Gaze Naturale și a parametrilor de funcționare în vederea îmbunătățirii conexiunilor cu sistemele de transport ale statelor vecine